

**EJJE: ENYO E JI AHUTA MMEGBU UMUDIBO N'AKWUKWO
ERURU N'OGE UGBU A**

NdidiOkey-Agbo
Ngalaba Lingwistiks, Igbo na Asusu ndi ozo,
Mahadum Naijiria, Nsuka
08061271905, jacinta.okey-agbo@gmail.com

Na

EbereIhedigbo
Ngalaba Lingwistiks, Igbo na Asusu ndi ozo,
Mahadum Naijiria, Nsuka
08034722818, ebereihedigbo@yahoo.com

Umjedemede

Etu mmadu nwere ike were enyo huta ihu ya, etu a ka e nwere ike jiri ejije huta mmegbu umudibo n'ala anyi n'oge ugbo a site na akwukwo *Eruru*. Mmegbu umudibo bu ihe joro njo nke ukwu ma n'ihu Chukwu ma n'ihu mmadu. N'ihu ya, nchocha a na-eleba anya n'ihe ndi na- ebute igba odibo, uzọ di iche iche e si emegbu umudibo, dg. Nchocha a gbadoro ukwu n'atutu ndoko nke Vladimir Prop. Atutu a kwadoro ndoko onu isiokwu na pumpatakwa di n'agumagu odinala. Ngwa nchocha a bu site n'akuko e dere n'akwukwo ejije *Eruru*, nakwa akwukwo ndi ozo metutara isiokwu a. Nchocha a choputara na; Urionu boro Eruru ebubo asi, tie ya ihe ma ziga ya ozi tara akpu dg. N'ihu ya, ndumodu anyi bu ka ndi nlekota umudibo belata ahuhu ha na -ata umudibo dika iti ha oke ihe, enyeghi ha nri, ibo ha ebubo dg. E nwere otu bu "NAPTIP" (National Agency for Prohibition and Trafficking in Persons) nke goomenti guzobere ihu na atara ndi o bula na-atu mgbere umuaka mana-emegbukwa ha ahuhu. A gana-akuzi maka nlekota umudibo ebe niile dika na ntaneti, ihe onyonyo televishon na igwe okwu radio. O dikwazi mkpa ikuzi maka nlekota umudibo na ogbakọ ndi nne na nna, na na nke ndi nchekwa ndi ozo.

1. Mkpelite

Odibo bu onye no ozuzu n'ulo onye ozo abughi nne ma o bu nna ya. Oge ufodu, ha bu ndi enyemaka n'ezinulo ha no. Eke (2001) kwuru na

odibo nọ dī ka onye nọ n'aka mmadụ, bụ onye na-elekọta ya n'udī nne ma o bụ nna ya ukwu. Ụmụaka na-agba odibo nwere ndī ha na-ahụta dika nne ma o bụ nna ha ukwu. O bụ ndī ahụ na-elekọta ma na-agbaziri odibo ahụ ụzọ. Otutū mgbe, o bụ ihe onye nlekọta odibo chọrọ ka odibo na-eme. Igba odibo bụ onodu mmadụ enweghī ikikere nke aka ya, okachasi ikwu ihe oga-eme na ndū ya.

N'ala Igbo, e nwere ngalaba odibo dī iche iche, ndī gunyere odibo na-azū ahia, odibo na-amū orū, odibo na-arū orū n'ezinulo, tinyere ndī ozọ. Orū odibo dī iche iche mana otu ihe jikoro odibo niile onū bụ enweghī ikike dīiri mmadū. Otutū ụmūdibo na-ata nnukwu ahūhū n'aka ndī nlekọta ha. Akwukwọ ejije e si na ya weputa ma gbado ukwū dika ihe nlere anya gosiri odibo enweghī nne na nna ma burukwa onye a tara nnukwu ahūhū. Nchọcha a gbasoro usoro atutū ndokọ nke kwadoro ndokọ onū isiokwu na pumputa dī n'agumagu odinala. Atutū ndokọ a nwere ndī otu bụ ndekọ n'usoro n'usoro nke Vladimir Prop bụ onye isi ha. O bụ usoro nke Vladimir Prop nke o kpọrọ "Morphology of Folktales" n'asusu Bekee ka a ga-agbaso n'itucha ejije a bụ *Eruru*. Atutū a kwadoro na akukọ ifo na-enye agwa dī iche iche orū yiri onwe ha n'elu ụwa gbaa gburugburu nke akukọ ifo Igbo dī n'ime ya.

Nwadike (1992) kwuru na ejije bụ njije mmadū na-ejije ekereke. O sika na ejije bụ udī agumagu e mebere maka nkwa na obom, ebe ndī na-emeputa ejije na-ewere onodu dī ka agwa. Otutū ndī derela akwukwọ nyere nkwa dī iche iche banyere ejije. Igiligi na Ogenyi (2002) kowara ejije dī ka udī nka, nke na-esite na mkparita ụka na emereme, ma na-akowaputa ochicho ụmū mmadū. N'aka nke ozọ, Okebalama (2003) kowakwara ejije dika ihe na-ejije agwa, odidi onodu anū ohia na anū ulō, mmūo na mmadū, tinyere ihe o bula dī n'ụwa ndī ahuru anya na ndī a hughī anya. N'ikwado ihe Okebalama (2003) kwuru, Ikeokwu na Onyejekwe (2004) kwadoro na ejije bụ njije ihe mmadū abughī. Nchọcha a hutara ejije dī ka agumagu nke na-akpa agwa ka ihe o na-anochite anya ya sirī dī.

Eruru bụ akukọ ifo nke e dere n'uzọ ejije banyere otu nwa agboghọ aha ya bụ Erurunwa onye enweghī nne ma o bụ nwee nna. Eruru tara nnukwu ahūhū n'aka nne ya ukwu bụ Urionu (nwunye nna Eruru). Nwaanyi a malitere nwebe anya ụfū n'ebe Eruru nọ maka na Ikeagwumbe nwere mmasi n'ebe Eruru nọ. Urionu gwara Eruru ka o gaara ya Eke Ukpāna ndī mmūo, zuta azu mpete nke o bụ nwa ya bụ Akwanwa na ndī enyi ya tara mgbe o noghi n'ulo. Ihe o ji ziga Eruru ebe ahū bụ maka na o maara naonye obula gara ebe ahū agaghī alota ozọ. Urionu nupuru isi n'arịo ndī mmadū rioro ya ka Eruru hapu ije Eke Ukpāna ndī mmūo. Eruru mechaara gaa Eke Ukpāna ndī mmūo ma lota site n'enyemaka otu agadi nwaanyi Eruru zutere n'uzọ butere ya ibu ya. Eruru bulatara otutū ihe onyinye dī ka; akwa, olaedo, mgba aka, akpukpo ukwuna otutū iheoma ndiozo. Akukọ a na-eme ka anyi mata na mmegbu mmadū adighi mma.

Odee akwukwọ ejije *Eruru* bụ Nwaozuzu, Gabriella Ihuarugo. Okankuzi, Nwaozuzu, G.I. gụrụ akwukwọ na mahadum Najjiria dị na Nsuka site n'afọ 1977 ruo 1981 ebe o jiri nzeredigiri kacha elu (nke ndị Bekee na-akpọ "First Class Degree") wee pụta. *Eruru* bụ otu n'ime akwukwọ G.I. Nwaozuzu dere iji ejije werekuziere ndị mmadụ na mmegbu ụmụodibo adighi mma.

2.0 Ntulegharị agumagụ

N'ebe a, a tulerere nchọcha dị iche iche ndị ọka mmụta agumagụ derela gbasara isiokwu nchọcha a. Ebumnobi nke a bụ iji chọputa ebe ọrụ ha si yite ma ọ bụ dị iche n'ọrụ nchọcha a, nakwa iji mata ma o nwere mperi dị n'ọrụ ha, nke a ga-eji ọrụ nchọcha a mechie. Na nkebi a, e nyochara atụtụ n'isiokwu, atụtụ n'ọrụ, nchọcha a hụrụ anya e merela n'isiokwu a.

2.1 Atụtụ n'isiokwu

Nchọcha a gbasoro atụtụ ndokọ n'agbanyeghi na ejirila otụtụ atụtụ were kowa akukọ ifo. Onye chọputara atụtụ n'agumagụ bụ Vladimir Prop n'afọ 1928. Ihe bụ ebumnuche nwa amadi a n'atụtụ ya bụ maka agumagụ. E nwere ndị otu abụọ gbasara atụtụ ndokọ, ndị otu nke mbụ bụ ndị otu ndekọ n'usoro n'usoro. Ndị a na-ekwu na e nwere ụdọ jikoro akukọ ma ọ bụ emereme dị n'idiuazị ma ọ bụ ejije ma ọ bụ kwanụ akukọ ifo. Ebe ndị otu nju ma ọ bụ ndiniro na-agba mbọ ichoputa agwara na-ama onwe ha aka n'ihu n'akukọ. Atụtụ a chọputara na akukọ ifo ụwa dum bụ otu; ọ sọ ya buri nke ndị Russia, na o nwere ihe o ji yite akukọ ifo ndị Igbo. Ọ bụ n'ihu ime aka n'ihu ndị a ka ha na-agbado ukwu were atucha agumagụ.

Vladimir Prop bụ onye isi ndị otu ndokọ n'usoro n'usoro biputara akwukwọ okporo *Morphology of Folktales*. Prop chọputara ụfọdụ emereme nke akukọ ifo ndị Russia na-enwekarị mgbe a na-emebe ha.

2.2 Ntulegharị edemede nchoputa dị iche iche gbasara isiokwu

Otụtụ ndị ọka mmụta na ndị ntule agumagụ ederere Igbo emeela otụtụ nchọcha ma deputakwa ederere nchọcha dị iche iche na ngalaba ejije ederere Igbo. N'ebe a, a tulerere nchoputa ha dị iche iche. Sweet na Resick (1979) lebara anya na mmegbu ụmụaka, were kowa na ụmụaka ndị a bụ ndị a na-ahuta dị ka ndị enweghi nne na nna. Nke a kpata naelegehaara ha anya, megbuo ha ma ọ bụ refuo ha n'ohu. Ha gara n'ihu ziputa ụfọdụ mmegbu ozodika ụmụaka ibugharị ahia, nwata irugbu onwe ya n'ọrụ na iti nwata oke ihe. Myiri dị na nchọcha ya na nke a na-eme ugbo a bụ na ha abụọ na-eleba anya n'onodu ụmụodibo na ntaramahụhụ sotere ha naya. Ma na ndiche dị na ha abụọ bụ na nchọcha ugbo a ji akukọ ifo were akuziri mmadụ ihe banyere mmegbu ụmụaka.

N'ederere ọzọ, Okafor (2010) lebara anya n'ọrụ ike nwata na-arụ na ihe ọ na-eweta na mmepe na Najjiria. Nchoputa a mere ka amata na ọ bụ

umụaka na-arukarị ọrụ ike n'ezinụlọ ha na-agba odibo, mana anaghị elekọta ha anya nke oma. Okafor (2010) mekwara ka a mata na umụaka igba odiboezinụlọ ka putakarịa ihe n'obodo mepere emepe na Naijiria. Umụ odibo ndị a bụ ndị a na-enye mkparị, na-emegbu, ma na-eme ha ihe ọzọ ọjọọdị iche iche. N'igba n'ihu, Awosusi na Adebo (2012) na nchọcha ha tūlekwa maka odibo ezinụlọ, onye sitere n'ime obodo gaa obodo mepere emepe na Naijiria. Ha ziputara ihe ndị na-ebute umụaka igba odibo dika enweghi ego ikwuru umụaka ugwo akwukwo, amaghi akwukwo, aguu dg. Ha chọputakwara na umuodibo ndi a na-arụ ọrụ ike n'ezinụlọ nna ha ukwu, ma na-agakwa ozi ogologo oge, nke na-emetuta onodu ahụ ike ha.

N'otu aka ahụ, Nwazuoke na Igwe (2016) nyochara ụfọdụ ọrụ ike di njo nwata na-arụ were na-ekwu na ọrụ ike ndi a gunyere: igba odibo, itu mgbere umụaka, idunye nwata nwaanyi igba akwuna, mmanye nwata iru ọrụ ike na iru oke ọrụ. Na nchoputa ha, ha mere ka a mata na ọrụ ike di njo nwata na-arụ, na-amalite n'igba odibo, ndi nwe umu odibo ndi a ji ha akpata aku na uba. Ossai (2016) na nchoputa ya lebara anya n'onodu umu odibo n'ufodu iduuzi Igbo. Nchocha ya gbadoro ukwu n'atutu nchuta aku. Nchocha ya gosiri na e nwere udi odibo di iche iche na ọrụ di iche iche ha na-arụ n'ebe ha hutara onwe ha. A chọputakwara naihe eji maka ya agba odibo gunyere; ihe isi ike, ogbenye, inye aka, mmuta na nkuzi. Nchocha a na-egosi na ntaramahuhu umu odibo nwere ike iduzi ma o bu iduhie ha na ndu.

2.3 Nchikọta ntuleghari agumagu

Site na ntuleghari agumagu e mere, a ga-ahụ na otutu ndi okammuta na ndi ntule agumagu Igbo nyochara onodu umu odibo n'uzo di iche iche. Ha deputakwara otutu ederede gbasara ha. Mana e lezie anya nke oma, a ga-achoputa na ederede ha kara gbado ukwu n'ihe ndi na-ebutere umuaka igba odibo nke gunyere; enweghi ego, agughi akwukwo, inye nkuzi ma o bu mmuta ihe dg. Nke a na-egosi na o nwekebeghi nchocha doro anya e merela gbadoro ukwu n'iji ejije di ka enyo were huta mmegbu umuodibo n'oge ugbo a, ya na uzo aga-esi belata ya. A na-atu anya na nchocha a ga-enye aka mee ka amata ahuhu umuodibo na-ata ya na uzo di iche iche a ga-esi nye aka belatara ha ahuhu.

3.0 Ntucha ngwa nchocha

Odee ga-agbaso usoro "*Function of dramatic personae*" bu ọrụ agwa n'ejije, nke Vladimir Prop n'itucha akwukwo ejije *Eruru* ka o nwee ike ziputa mmegbu di ka o di oge ugbo a. Ufodu akparamagwa nwa odibo a na-emegbu emegbu ziputara n'ejije a gunyere:

3.1 Oporu

N'ebe a, Erurunwa hapuru ulo site na ntuzi aka nne ya ukwu na o ga-agariri Eke Ukpama ndi mmuozutaazu mpete. Eke Ukpama bu ahia ndi mmuo, mmadu di ndu anaghiazu ya bu ahia.

Urionu: I nubeghi na o bu naani ndi mmuo na-azu ya? Mmadu ukwu agalaba jere ya enweghi ike idi ndu lota. Ma agu atagbughi onye ahu n'uzo, o jisie ike ruo, umu mmuo akugbuo ya (ihu 46)

Onodu di otu a, ka otutu umuaka na-ahuta onwe ha n'ezinulo di iche iche ebe ha bi. Ufodu ka ana-ebunye ngwa ahia kariri ha ka ha buru gaghariba n'ahia na-ere ganye na ha erecha ya. Ihe onye bunyere ha ngwa ahia maara bu ego ole nwata ahu retere n'ubochi. N'agbanyeghi ihe odachi di iche iche nwata ahu nwere ike izute n'uzo dika ndi ntori mmadu na ndi ohi, ihe mberede okporo uzo, itufu ego dg.

3.2 Nhia ahụ

Mgbe Eruru na -aga n'uzo, o tara nnukwu ahuhu n'ihu na o dibeghi onye gara Eke Ukpama ndi mmuo lota na ndu.

Okoakuko: O dila onye garala Eke Ukpama ndi mmuo lota na ndu? Nke Eruru, o ga-adị iche? Kedụ maka ohia agu, o ga-esi uzo ya agafe? Eruru o ga-eze otu ka o bu abuo?... (ihu 53).

Eruru ezuteghi onye o bua n'uzo mgbe o na-aga beluso anumanu rue oge otu agadi nwaanyi zutere ya n'uzo. O bu otua ka otutu umuaka si ahusi anya n'ebe di iche iche ha bi site n'iru oru kariri ha, ibilite n'oge tupu ndi nwe ulo ekulie, ilekota umuaka dika a ga-asị na ha bu ndi nne dg.

3.3 Nkqsara

N'ebe a, Eruru zutere otu agadi nwaanyi onye juru ya onye o na-achọ ebe ahu n'ihu na ahubeghi mmadu di ndu gara n'ala ahu lota. Eruru malitere bewe akwa, guwa egwu ndia:

Eruru: Nne agadi; une
Biko egbula m o; une
Egbula mu o; une
Egbula nwa enwe nne; une
A tachaa asa; une
Ebo ya nwaenwe nne; une.... (ihu 54)

Agadi nwaanyi gere Eruru nti n'akwa ariri o na-ebe, ha abuo were soro gaba ya bu njem ebe Eruru nyere aka butere ya abo obu n'isi.

Taa ụmụodibo na-enwe ndị ha na-akọsara ọ̀nọdụ ha dika ndị nkuzi, ndị agbataobi ma ọ bụ ndị okenye nọ na gburugburu ha. Ndi a nwekwara ike nyere ha aka n'uzọ ndumọdụ, ma ọbụ gwa nne ha ukwu okwu ka o beleta ahụhụ ụmụodibo ahụ na-ata, ma ọ bụnye ha ego dg.

3.4 Nnyemaka

Agadi nwaanyị ahụ nwere afọ ojuju n'ihia aka Eruru nyeere ya, were akwa ọkụkọ nye ya ka ọ bụrụ ihe ga-edu ya mgbe o nwere ihe mgbagwoju anya ọ bụla.

Agadi nwaanyị: ...lee akwa ọkụkọ were, ọ bụ ihe iribaama maka udo. Ebe ọbụla i nwekwara ihe mgbagwoju anya, tinye akwa a na ntị, gee ntị nke oma ma mee ihe ọ ga-agwa gi (ihu 56)

Ọ bụ otu a ka ọtụtụ ụmụaka a na-emegbu emegbu si enweta enyemaka n'aka ndi ọzọ hụrụ ụdị ahụhụ ha na-ata. Mgbe ụfọdụ ha na-esi n'uzọ di etu a baa uru n'ụwa taa.

3.5 Nnwale ọchọọ

Eruru zutere agụ n'uzọ nke choro idogbu ya, o wee malite guwara agụ egwu ndi a:

Nna m agụ; une
Biko egbulam; une dg. (ihu 57)

Agụ nuchara akwa Eruru hapu ya ma nye ya utu nke ga-enyere ya aka n'uzọ.

Eruru gere akwa ahụ agadi nwaanyị nyere ya ntị were jide utu ahụ agụ nyere ya n'ihia na ọrụ ha ga-arụ ka di n'ihu. Mgbe Eruru zutere ọzodimgba, ha nuriiri ọhụ na anụ adaala taa mana Eruru rioro ha na ya bjara ife udo ka ha hapu igbu ya. Ọ wusaara ha utu ahụ agụ nyere ya n'ala, ha na-abukari ya na-anuri.

Ndi ọzọ Eruru zutere n'uzọ bụ ndi mmuo. Ha choro igbu ya mana Eruru weputara akwa ka o gee ntị, ndi mmuo ahụ e tie mkpu na ọ ga-anwuriiri maka na o ji mkpanaka nne ha. N'otu ntabi anya, agadi nwaanyị ahụ ji ike eje ije agara bata si ha hapu Eruru.

3.6 Mmeri

Ụmụ mmuo hapuru Eruru, were banye ya igbe ka o buru laa. Eruru naara ha igbe ma na-ama jijiji. Agadi nwaanyị ahụ nyekwara Eruru azu mpete ka o nye nwunye nna ya ka ọ hapu ya. Eruru kelechara ha ma otu mmuo a na-akpo isi Belebele sooro ya puo.

3.7 Nlughachi

Eruru lorchitere azu n'ulo ha mgbe a atughi anya ya. O di Urionu ka o bu na nro. E buputara igbe o buru lo, weputa azu mpete. Ndi ogbe gbakoro, onye o bu na-agbara anya ya ihe nkiri. Olaedo, ego na ihe oma di iche iche ka o bu lota.

Otu a ka o di taa, mgbe ufodu, umuodibo na-emechaa n'ikpe azu ghoo nnukwu mmadu baa ogaranya, nke a na-abukariri nne ha ukwu ihe mgbagwoju anya.

4.0 Nchikota na mmechi

Site n'ejije a e nyochara, a choputara na ejije a bu enyo e ji ahuta mmegbu umuodibo n'oge ugbo a. E nwere otutu uzo e si emegbu umuodibo dikaidunye ha ozi tara akpu, ibo ha ebubo asi, ikpo ha onu, iti ha oke ihe, enyeghi ha nri, dg. Nchocha a kwara ahuhu niile Eruru tara dika ibo ya ebubo asi, iti ya oke ihe, idunye ya ozi tara akpu, dg. Ahuhu ndi a niile adighi iche n'ahuhu ufodu umuodibo na-ata n'ala anyi taa n'aka ndi nlekota ha. Eruru mechaara n'ikpeazu bulata otutu ihe oma di iche iche dika olaedo. Nchocha a gbasoro atutu oru agwa n'ejije nke Vladimir Prop nke na-enye agwa oru yiri ibe ha n'akuko ifo uwa dum.

Akuko a na-eme ka a mata na mmegbu umuodibo adighi mma. Ndi nchocha a na-atu aro ka goomenti kwadosieike ndi otu na-ebu agha megide mmegbu na itu mgbere umuaka (NAPTIP-National Agency for the Prohibition and Trafficking in Persons), ka ha na-enye aka taa onye o bu na e jidere na-emegbu umuodibo nnukwu ahuhu. E kwesiri ime ka iwu na-akwado ikikere umuaka di ire na steeti niile n'ala Naijiria, ka onwe ike na-echekwaba umuodibo niile. Ozo bu na a ga na-akuzi maka mmegbu umuodibo ebe niile dika na ntaneti, igwe mgbasa ozi onyonyo na redio, ogbakpo ndi nne, na nke ndi nna. Nke a bu ka ewee nwee ike katoo ya bu ajo omume ma kuziere ndi mmadu ihe di mma.

Edensibia

- Awosusi, O. & Adebo, G. M. (2012). "Domestic Servants and Rural Youth Urban Migration in Nigeria". *Journal of Humanities and Social Science*. Vol. 2. No. 5.
- Baum, W. (2005). *Understanding Behaviourism: Behaviour, Culture and Evolution*. (2nd ed). Wiley: Blackwell.
- Eke, J. G. I. (2001). *Igbo-English Dictionary (Okowa okwu)*. Enugu: New Generation Books.
- Engleton, T. (1976). *Maxism and Literary Criticism*. London: Methuen Books.

- Greiner, L & Schein, V.E. (1988). *Power and Organisation Development. Mobilizing Power to Implement Change*. Alexandra: V. A. Prentice Hall.
- Igiligi, B & Ogenyi, S. (2002). *Literature for Enjoyment: An Introduction to Nature, Genress and Theories of Literature*. Enugu: Computer Edge Publishers.
- Ikeokwu, E. S. & Onyejekwe, M. C. (2004). *Mmalite Omuṃu na Nghota Ejije Igbo*. Enugu: CIDJAP
- Mbah, B. M. & Mbah, E. E. (2007). *Azonye: Lecturers on Igbo Literature and Stylistics*. Nsukka: University of Nigeria Press.
- Ngara, B. (1985). *Arts and Ideology in the African Novel*. London: Heinemann.
- Nwaozuzu, G. I. *Eruru*. Enugu: Format Publishers Nigeria.
- Nwazuo, A. N. & Igwe, C. A. (2016). "Worst Form of Child Labour in Nigeria. An Appraisal of International and Local legal Regimes". Faculty of Law, Ebonyi State University, Abakaliki, Nigeria.
- Nwadike, I. U. (1992). *Ntoala Agumagu*. Nsukka: Ifunanya Publishers.
- Odilora, U. (1974). *Okpa Aku Eri Eri*. Onitsha: University Publishing Company.
- Ogene, M. S. (2010). *Literary Appreciation*. Enugu: Noliu Educational publications.
- Okafor, E.E. (2010). "Child Labour Dynamics and Implication for Sustainable Development in Nigeria". *Journal of Sustainable Development in Africa*. No. 5.
- Okebalama, C. N. (2003). *Mkpote Agumagu Igbo*. Enugu: SNAAP Press.
- Ossai, M. N. (2016). "Onodu Umudibo n'Ufodulduazi Igbo". Akwukwo nguputa Ph.D. dere na Ngalaba Lingwistik, Mahadum Naijiria, Nsukka.
- Rachilin, H. (1991). *Introduction to Behaviourism*. (3rd ed.). New York: Freeman.
- Sweet, J. B. & Resick, O. (1979). "The Maltreatment of Children: A Review of Theories and Research". *Journal of Social Issues*. vol. 6. No. 35.
- Watson, J. B. (1913). *Behaviourism Theory*. <https://en.wikipedia.org/wiki/John.B.watson>. Oge a gutara: 20/2/19